

S A R E Ž A J

Branja Kalabić: Prilog za biografiju Vukomira Topića Vujo

Stoko Beroć: Sjećanje na predratne i ratne dane

Vukomir Topić Vujo u sjećanjima drugova i sahorapa

Izvod iz časopisa "Novi život" Zagreb

Udalba Vukomira Topića Pisaneleu uprost f. H. t. od 5-4-1957

Napomena: Sjećanje na predratne i ratne dane Stoko
Beroća postaje još jedan prilog u f. H. t.

132

BRANA KALABIĆ

BANJA LUKA, Franca Prešerna 14

Prilog za biografiju

TOPIĆ VUKOMIR VUJO

iz sela Mašića opš. Bos. Gradiška

Rodjen je 1904 godine u selu Krnete sadašnja opština Laktaši u uglednoj seljačkoj porodici. Osnovnu školu završio je u Romanovcima i ostao kod kuće da se bavi zemljoradnjom. Otac Mile bio je Solunski dobrovoljac i pripadao opoziciji i kao takav svoju djecu vaspitavo u slobodarskom duhu.

Vukomir (cijela okolina ga je zvala Vujo, jer nisu ni znali za drugo ime) nije volio poljoprivredne poslove i život na selu. Više ga je interesovao život radnika i stalno je ~~težio~~ da ode u neki veći grad i da se tamo zaposli. Posebno ga je interesovao Beograd, pa je tako otišao u Beograd 1936 godine i radio kao građevinski radnik na izgradnji pošte. Pošto je domaćinstvo bilo veliko: dosta zemlje, šume i stoke, trebalo je više radne snage u kući, pa je otac Mile otišao u Beograd i Vuju doveo kući.

Vujo se mlad priključio naprednom pokretu i bez obzira gdje je bio on je politički djelovao. Nezna se kada se priključio naprednom radničkom pokretu, ali se poduzdano zna da je na njega mnogo utjecao stariji brat Mihailo, koji je izvjesno vrijeme radio kao pilanski radnik, a kasnije kao trgovac u svojoj struci, jer je završio trgovački zanat. Vujo je mnogo čitao naprednu= zabranjenu literaturu. Kada je bio u Beogradu htjeo je da ide u Španiju u građanski rat, ali mu to nije uspjelo. Vjerovatno radi ograničenog broja za odlazak u Španiju.

Djelovao je u svom selu, ali i u okolnim selima u pojedinačnim i grupnim razgovorima sa seljacima, kao i u nekim društvima. Bio je aktivan u Seoskoj sokolskoj četi u Mašićima, a učestvovao je i u radu društva trezvenosti. Međutim, njegova nej=

veća aktivnost bila je u čirenju i rasturanju napredne literature na selu: knjiga, brošura i letaka. Neke knjige je sam donosio iz Beograda, neke su stizale bratu Mijailu iz Mašića (veza dok je Mijailo radio na pilani u Podgradcima), a knjige je donosio ~~je~~ i Jovo Vulin građevinski inženjer iz Romanovaca, kao i neki srednjoškolski: Rađovan Vulin, Danilo Borković, Milovan Hrvacanin i drugi. Međutim, najviše knjiga je donosio ili slao poznati komuniste Ilija Dardić, obučar iz Beograda, rodom iz susjednog sela Karajzovci. Knjige su kružile selom i o njihovom racionalnom korištenju brinuo je najviše Vujo.

Vujo Topić je zajedno sa Brankom Vidovićem održavao stalnu vezu sa Ilijom Dardićem i njih dvojica su uvijek znali kada će Ilija doći iz Beograda, pa su organizovali sastanke sa seljacima iz Mašića po zaseocima. Ilija je držao predavanja i vodio duge razgovore sa seljacima. Pored toga, Vujo i Branko su saradjivali sa naprednim učiteljima Golubom Neškovićem iz Vilusa, Krunoslavom Mišićem, a kasnije sa Slavkom Mandićem učitelji iz Krneta, pa su u Vilusima, kao i u Krnetama 1938 i 1939 godine organizovali masovnije sastanke sa seljacima iz nekoliko okolnih sela, na koje je takodje dolazio Ilija Dardić.

Isto tako, održavao vezu i sa Jovom Vulinom (zbog njegovih naprednih ideja bio mu je zabranjen upis na sve fakultete u Jugoslaviji pa je emigrirao u inostranstvu i tamo završio fakultet) pa su zajednički organizovali razbijanje pojedinih političkih zborova režimske, radikalne stranke. O tim neuspjelim režimskim zborovima dugo bi se u selima pričalo sa potsmjehom, jer su Mašići i okolna sela priodali opoziciji, a među ~~ovdajim~~ seljacima bilo je i simpatizera Komunističke partije.

Zahvaljujući djelatnosti naprednih snaga i drugova koji su naprijed spomenuti, ali i mnogima drugima, doprinjelo je da su svi oni seljaci koji su dolazili na sastanke ili su čitali napredne knjige, bili odmah prilikom podizanja ustanka (jula 1941), pripadnici, aktivisti ili borci NOP-a i uvijek čvrst oslonac Narodnooslobodilačke borbe.

Nakon rasula bivše jugoslovenske vojske, Vujo se aktivno uključio u sakupljanje i sklanjanje oružja, municije i druge ratne

opreme. Još prije podizanja ustanka održava stalnu vezu sa Radovanom Vulinom učiteljem iz Seferovaca koji je ispred Mjesnog komiteta KPJ Banja Luka bio zadužen za podizanje ustanka u ovo dijelu Potkozarja, ali i sa mnogim drugovima iz Banja Luke i Bos. Gradiške, kao i okolnih sela. Pored toga održava stalnu vezu i sa drugovima u Kozari, koji su se tamo sklonili i prije podizanja ustanka. Odlazi u Grbavce, Markićevac i Golubaču, učestvuje u sakupljanju i otpremanju žita u Banja Luku (prije ustanka) koje je djeljeno kao "Crvena pomoć") Prije ustanka, a i nakon podizanja ustanka, pored Radovana Vulina, Vujo je saradjivao sa mnogima: Slavko Mandić učitelj iz Krneta, Luka Slijepčević iz Turjaka, Danilo Borković, učitelj, i Piljo Stanišljević, električar (obijica iz Turjaka), Petar Misimović pilanski radnik i član KPJ iz Jablanice, Branko Vidović, kovač iz Mašića i ^{Ostojica Šinik iz Jazovca} mnogi drugi.

Podizanjem ustanka Vujo je jedna od glavnih veza ustanika, partizana između Kozare, Lijevara i centralne Bosne. Sakupljeno i sklonjeno oružje i ostalo, otprema za Kozaru, sprovodi vojne i političke rukovodioce do sledeće veze (ili kako su to partizani zvali "relejne stanice"), prenosi poštu i razna obavještenja.

Vujo je mnogo čitao i uzdigao se u politički jaku, ličnost. Ljudi su ga slušali. Uživao je povjerenje i bio u mogućnosti da masu mobiliše. (U prilog tome mogla posluže i ovi podaci: još prije ustanka poslao mu je pušku Danilo Ribarić, učitelj iz Mašića i Branko Ljepojević, trgovac iz Vilusa.) Bio je dobar poznavalac ljudi i prilika na ovom području i iznad svega dobar i sposoban obavještajac. Ništa nije prepuštao slučaju i svaku stvar morao je da raščisti do kraja. Savjestan u poslu on nikada nije žalio sebe da bi učinio nešto za opštu stvar.

Odlazeći na Kozaru prije ustanka pored svega nabrojanog nosio je i knjige iz svoje bogate (i brata Mijaila) biblioteke napredne literature. Kasnije je veliku količinu tih knjiga prevezao na Kozaru da nebi neprijatelju pale u ruke.

Biran~~ac~~ je za člana Seoskog nar. osl. odbora sela Mašića decembra 1941. i kao odbornik učestvuje u svim akcijama vezanim za NOB: sakupljanje hrane, oružja, odjeće, ishrana partizana na položajima, formiranje partizanske pozadinske čete, organizacija obavještajne službe i obavljanje kurirskih poslova, jer je kuća Topića bila u sastavu "relejnih stanica".

4

Snalažljiv u svakoj prilici, dolazio je nekad u reklo bi se bezizlaznu situaciju, ali se uvijek zahvaljujući svojoj snalažljivo= sti i dosjetljivosti spasavao i izbjavlja iz teških situacija. Tako je je jednoga dana, odnosno jedne noći u oktobru 1941 godine došla ku= ci Topića iz Kozare grupa vojnih i političkih rukovodilaca: Josip Mažar Šoša, Vladimir Nemet Braco Kozarčanin, Ratko Vujović Čoče, Ilija Stojanović i još neki drugovi. Išli su u Centralnu Bosnu i pos= lije večere krenuli sa Vujom do sledeće veze i samo što su izišli Vujo je primjetio neprijateljsku patrolu i sklonio se sa drugovima iza jedne živice. Oružnici su prošli ispred njih na svega nekoliko metara, a išli su da postave zasjedu oko kuće Topića. Vujo je drugove odveo do sledeće veze u Romanovce, a onda se vratio kući. Znajući da je kuća pod prismotrom, privukao se kotaru (senjaku), skinuo sa se= be odjeću do donjeg veća i sakrio je u sijeno, a onda uzeo naviljak sijena i odnio u štalu "da nahrani konje", i potom ušao u kuću. Su= trađan su žružnici izvršili pretres kuće i Vuju odveli u zatvor. Pu= stio ga je jedan oružnik (žandar) sa kojim se Vujo poznao, pod us= lovom da im se javlja svaki dan. Vujo se samo jednom javio, a taj oru= žnik je bio simpatizer NOP-a i kasnije je otišao u partizane.

Kada su se partizanske snage pod pritiskom neprijatelja morale povući dublje u Kozaru 15 marta 1942 godine (Romanovci, Vilusi, Maši= ci, Jazovac) Vujo je otišao sa njima i stupio u partizane. Bio je kurir i obavještajac Drugog krajiškog odreda, gdje ga je zatekla i Velika ofanziva na Kozaru. Učestvovao je u proboju iz neprijateljs= kog obruča 4/5 jula 1942. ali se nije uspio izvući iz obruča.

Vujo Topić je na Kozari zarobljen i doteran u logor Stara Gradi= ška i samo zahvaljujući njegovoj snalažljivosti i prisebnosti pre= živio je logor. Kako priča njegov drug Stoko Berić u logore se usta= še tražile i prozivale Vuju, pa kaže; "Kada je ustaša upitao drugi put: da li ko poznaje Vuju?, Vujo je tada ustao i rekao: Ljudi ja poz= najem Vuju, ali ga ne vidim. Ustaše su ga tada pozvale da ide sa nji= ma kroz narod da pronadje Vuju Topića. Tako su ga tražili izvjesno vrijeme, a kada su vidili "da ga nema", ustaša je osmotrio Vuju, op= sovao mu srpsku majku, udario ga nogom u zadnjicu i poslao nazad"..... Ovdje treba dodati da je Vujo prozivan po prijavi ustaškog agenta Bra= nka Mitrovića bivšeg žandara, koji srećom nije Vuju lično poznao. Svi oni koji su prozvani i pronadjeni odmah su odvođeni i ubijani o čemu je i sam Vujo za života pričao.

Nakon desetak dana provedenih u logoru (bez hrane) Vujo je sa većom grupom sposobnih za rad upućen u Njemačku, smješteni su u logore i radili u rudnicima. Vujo je radio u rudniku Henloj kako je pričao Stoki Beriću, 201 m. pod zemljom, gdje se vrlo često ginulo. Ni u logoru, ni u rudniku Vujo nije mirovao, stalno je hrabrio drugove. Dolazio je među drugove iz Mašića i pričao im da će Njemačka izgubiti rat i to uskoro i govorio kako treba što manje raditi i sabotirati, jer se i tim pomaže bržem okončanju rata.

Negdje 1943. kako se sjeća Stoko Berić, Vujo je išao po čitavom logoru i pričao kako će saveznici pobijediti Hitlerovu Njemačku i da će oni biti slobodni. Tumač Rakoš, po narodnosti Čeh koji je inače živio u Jugoslaviji, doznao je da je Vujo prokazan i tražio Vuju da ga obavjesti, da je komadant logora tražio podatke za njega i da je komadant rekao da mu se Vujo odmah javi. Tumač je komadantu rekao da je Vujo u drugoj "šihiti" i da podatke može dostaviti tek sutra. Vuji je rekao da bježi glavom bez obzira, jer će biti likvidiran.

Vujo je naveče došao da se pozdravi sa svojim iz Mašića i rekao "da će Švabe upamtiti kada je Vujo otišao". Njegovi drugovi su mu sakupili nešto hrane (uglavnom kuvan krompir) i nešto novaca i on je krenuo. Zapalio je jednu veliku baraku i otišao na željezničku stanicu, došao u Beč i tu ostao nekoliko dana dok nije dobio vezu i "papiere" za dalje putovanje, a onda vozom produžio za Zagreb. U Zagrebu je ustašku kontrolu opet obmanuo. Rekao je da ide na rad na kosidbu (kupio je brus, babicu i klepac za oštrenje kose i to nosio u torbi). Ustaše su ga pustile smatrajući da je to neka budala, koja u tako burno vrijeme ide na kosidbu. Negdje u Slavoniji izišao je iz voza i ponovo stigao na Kozaru, idući noću, a danju se skrivajući po šumi i živicama.

Dolaskom na Kozaru raspoređen je u Komandu mjesta u Pođgradcima za obavještajca, a nakon oslobođenja radio je u Ministarstvu unutrašnjih poslova u Sarajevu. Umro je 1969. godine.

Vujo Topić je čitav svoj život posvetio borbi za obespravljene u borbi za napredak. U širenju naprednih ideja stalno je bio u pokretu koristeći prije rata pojedinačne razgovore sa seljacima, grupne sastanke, sjela, pa čak i razgovor prilikom rada u polju.

Bez obzira na brojnu porodicu (1941. imao je ženu i petero djece) stigao je da se angažuje na svim zadacima koji su stajali pred Partijom i naprednim radničkim pokretom u tom burnom predratnom i ratnom vremenu.

I u zarobljeništvu Vujo je dolazio do nekih obavještenja, na njegov, njemu svojstven način. Uvijek uz svoje drugove, spreman da ohrabri i povрати izgubljenu nadu u tako surovim uslovima logorskog života. .

Kao dobar drug i prijatelj Vujo Topić ostao je u trajnom sjećanju svojih logorskih drugova, boraca ^{i rukovodilaca} u jedinici i u svom selu Mašići (gdje je kao dijete došao, jer je otac Mile preselio iz Krneta u Mašiće), kao i šire u selima sa kojima je održavao ~~vezu~~ vezu, sve do odlaska u Kozaru 15 marta 1942. godine.

Nije utvrđeno kada je postao član Partije, ali vjerovatno odmah u podizanju ustanka 1941 godine, jer je zajedno sa Bracom Nemetom odabirao omladince za organizaciju SKOJ-a (decembar 1941) kada je formirana u selu Mašići, što navodi na činjenicu da je već tada bio član Partije.

Prilog za biografiju napisan na osnovu sjećanja drugova i saboraca, razgovora sa nekim drugovima (Jovo Vulin, Slavko Bosnić), matrijala o istraživanju revolucionarnog rada Ilije Dardića i na osnovu ličnog poznavanja prije rata i u ustaničkim danima.

Banja Luka, maja 1988. godine

Branka Kalabro

*Napomena: U prilogu za biografiju Vuje Topića
izostavljen podatak da je nosilac Partizanske spomenice 1941
Branka Kalabro*

STOKO BERIG, panzinover
Selo Mašiči, opš. nos. Gradiska

S J E Č A N J E
na predratne i ratne dane

Mašiči, decembra 1987 године

STOKO BRADIC, penzioner
Mašići, Pos. Gradiska

SPOMENJE NA PRIZNATNE I RATNE DANE

Rođen sam u selu Mašićima gdje sam završio Osnovnu školu 1934 godine i to sa zakašnjenjem od 1 godine. Pred polazak u školu moj otac me odveo kod popa i molio ga da mi preradi godište, da bi išao kasnije tj. dogodine polao u školu. Potle bi porasla druga djeca koja bi nastavila živati stoku u mjesto nane.

Nakon popijenih nekoliko šaša rakije koju je ošao donio, pop je uzeo knjige i prepravio godište: od 1921 napravio 1922, onda je ustao i povukao me sa sobom i dodao: "Šaša si mladji za 1 godinu" i dodao: "R odjen si 24.4. 1922 godine", pa da bi bolje upamtio još me bolje potegao sa sobom i dodao "Mašići". I kada kada se toga sjetim ušim mi se začare, tako se osjećam.

Posavršetku školske godine 1934, osnovnu školu sam završio sa vrlo dobrim uspjehom.. Odmah po savršetku škole moj otac me dogovorio sa ondašnjim pekarom Ostojom Zovalević, koji je imao svoju vlastitu pekarnu u selu Mašićima, da ja ušim kod njega zanat sa pekara 4 godine. Majstor mi nije plaćao ništa, a ja sam morao raditi što se ono kaže "od jutra do sutra". I tako jednu godinu. Ostao sam i go i bos. Tada mi je otac zabranio na posao 3 dana.

Nakon četvrtog dana otac mi je rekao da idem u pekarnu i da više nisam bogat nego radnik i da da nositi hljeb po dućanima (prodavnicama). Toga dana sam otišao u pekarnu uveče. Preko noći se pekao hljeb, ali pretežno lepinje i semiške, pecivo koje je nošeno po dućanima (prodavnicama). U pekarni je povremeno radio i gazda Ostoja, kada je bilo dosta porudžbina, pa onda majstor Niko, koji je imao drvenu nogu. Kad on siđe u rupu, pred peć moram se sve dodati, a on sam stavlja pecivo u peć i vadi iz peći, koje smo preuzimali kalfa Božo, majstorica i ja.

U 4 sata ujutro dolaze raznosići peciva i to: Grujić Gojko, Milan Škoro, Nuvaš Stojan, Kesić Stojan i Kosojević Đurđđje. U korpe za nošenje pecivo je brojio gazda Ostoja i majstor Niko. Meni je brojao majstor Niko i stavio 2 lepinje za hranu, koje nisu bile pravog oblika, nego pale na peć pa su male krive. Ja i Grujić Gojko smo krenuli skupa tako da bi mi pokazao teren, i to sa

Miljeviće, pa preko dvorišta za Brezovaču, Gornju Jurkovicu, pa nazad Jazovače kod Binike i u 11 ili 12 sati u pekarnu.

Kada sam se vratio našao sam na verandi gdje sjede: majstorica Jelinka, majstor Niko i Topić Vujo.. Trgovci su po primitku peciva odmah isplaćivali i novac se donosio gazdi. Po povratku, tako sam i ja predao za onoliko koliko sam peciva odnio. Račun je bio tačan. Niko je rekao da pošalim pekara i donesem vode i da mogu otići u hlad, otopavati i odmoriti se. Kada sam to pošao uzeo sam praznu vreću i ovoj kaput i otišao u hlad. Tamo sam našao Vuju gdje leži u hlađu, posvao se sebi i upitao da li je bilo teško nositi peciva i da li sam se umorio. Nisam mu na to ni stigao odgovoriti, on je nastavio: Vidiš Stoko. Gledaj ja, kada si se vratio i predao novac, ponosni su natobe. Ali, ne idem u prilog ono što te nateralo da pošliš pekara i donosiš vodu. Umjesto da su ti dali da jedeš i da ideš leći "idi pošliti i donesi vodu" pa se onda odmaraj i naspavaj, a nisi još znam. Rekao sam da je ušao Niko i da mi je dao lepinju, kada sam šetio, da sam lepinju pojao i da sada nisam gladan.

Vujo kao da se naljutio. Vidiš Stojko, majku im, sve su ovo kuleci. Oni izrabljuju radničku klasu. Pitao sam Niku i majstoricu koliko si zaradio danas? Ja ga priupitah jesu li ti rekli?. On odgovori: "Jesu". Pa koliko sam zaradio? Reče on dinar i po. Majku im i po njihovu. To su ugnjetani radničke klase, pa se zezali i reše: razovaraju još sa majstor Nikom.. Tada smo se rastali i ja sam otišao cijepati drva. Majstor Niko me je pitao jesam li se odmorio. Rekao sam da jesam, ali sam slabo spavao radi muka, ko- lju se i dobro ujedaju..

Tada su u našem selu postojale ove radionice: Pekara, Kovačka radnja, Stolarska radionica, Obudar (Šuster) za opravku obuće, Berbernica, Trgovina nještovite robe, Osnovna škola i crkva. Često sam puta vidjao Vuju Topića kad razgovara sa ljudima pred jednom od ovih radnji, a isto tako u crkvenom dvorištu, nedeljom kada se ljudi okupe.

Jedne noći kada smo valili peciva iz peći i ja elageo onako ko vrude u kasete (majstor Niko je vadio iz peći), majstor Niko me upitao: "Jeli Stoko kako Tebi izgleda Vujo? Od govorio sam da kao čovjek nije loš po moje mišljenje. Majstor je nastavio da su je Vujo jednom prilikom rekao da ti dam više jesti i nastavio da kada smo sami da jedem peciva koliko mogu, samo pazi da ne vidi gazda i gazdarica. A kada ti budeš pecivo brojao uvijek do 11 sati

2 do 3 više. Ako bi gazda ili gazdarica vrátili kontrolu pa našli 2 ili 3 konada više, reci da nisi ništa jeo, pa da ti je to za hru-mu. Tako je i bilo, ali moj koš koji sam nosio nisu nikada km kontrolisali.

Jednom prilikom Vujo mi je pričao o velikoj Rusiji i kako je ukinuta vlast carska i da je zavládala radnička klasa. Tad me je upitao da li volim da čitam. Odgovorio sam da. Obedao mi je donijeti jednu dobru knjigu da čita m. Nakon toga ođem ja kod svoga strica Jovana. Bilo je poselja oko 16 sati i tamo nadjem Vu-ju sa stricom gdje pričaju. Kada sam ih pozdravio Vujo mi dáde jednu poveliku knjigu i kaže: dobro je prouči pa ćeš postati do-ber revolucionar. Zahvalio sam se i donio knjigu kući.

Kada sam došao kući i razmotao knjigu i vidio naslo "KAPIT-AL". Kada sam je otvorio i prelistao, vidio sam da su puni svi listovi, od kraja do kraja i da nije pisano kao knjige Junačke, brodne i lirске pjesme (koje sam volio čitati) i da je ovdje na- pisano na jednoj strani kao na 3 do 4 strane junačkih pjesama. Tu knjigu sam prestao čitati, jer mi nije jasno šta to znači sve znači rječnici: Lenjinski, Boljševici, Socijalizam, Boljševizam, Marksizam i ostalo da ne nabrajam, tako zagonetno i meni nejasno. Kada sam pošao u Beograd ostavio sam knjigu "Kapital" kod strica Jovana da je vrati Vuji, jer je stric bio nepismen.

Januara mjeseca 1939 godine dogovorimo se kao drugovi: ja, Slavko Adamović, Mile Miladinović, Dušan Baštinac i Stojan Đuvaš da idemo u Beograd. Svi se skupa nastanimo kod kod Stojana Kemer-tića koji je imao stan u Leveskoj ulici br. 2, na Karaburni i sa- počinimo se pomerstvu na izgradnji zidovnika na Ada Ruji, gdje sam radio do 14 februara 1940 godine, onda se zaposlio u Stofari Kos-ta Ilić i sinovi, - današnja Oktobarska aloboda.

6 aprila 1941 godine napadnut je Beograd od njemačke avija- cijepjutro u 6 sati. Grad bez odbrane, ulice besute, kuće poruše- ne, užas jedan. Ja i Pero Boonić i Slavko Adamović rječimo da se vratimo za Poanu i sjedemo se dogovarati: šta će mo? Novaca nem- amo za voz ili autobus. Da idemo pješice preko put neznamo, a pojavio se i vodena prepreka, pa smo rječili da idemo Keljenzki- kom prugom..

Išli smo uz Savu do Batajnice i tu nadjemo žamac. Pero Boznić je znao voziti žamac i probaoi nas preko Save. Dodjemo do pruge i prugom uputomo se prema zapadu. Nismo išli ni jedan kilometar, napali su nas avioni i počeli mitraljirati po nama. Kada je to prošlo, nastavimo put dalje, a ono opet avioni, a mi bježi što dalje od pruge, lijevo ili desno, tako sa nas trojicu nisu više pratili. Tada smo donijeli odluku da putujemo noću, a preko daha da se odmaramo. Četvrtu noć smo stigli u Okučane, gdje smo bili obavješteni da dolaze Nijemci, pa smo se požurili da bi prešli Savu.

Od Nove Varoši do mosta na Savi bila su postavljena na svako 100 metara dva stražara, te nas je jedan do drugog sprovodio i davao lozinku i obavještavao da smo civili i da putujemo kući. Na sred mosta na Savi zaustavila nas je Žandarmerijska straža i tada smo naišli na obali na Žandarmerijskog narednika Milana Goronju, kojieg sam poznavao od ranijih godine., jer je često noćivao u kući moga oca kada su bili u patroli na terenu. Podrobno nas je ispitivao šta smo vidili ili čuli. Bilo je to u svenude i on nas je pustio da idemo dalje. Nismo čestito ni izašli iz grada, razlegla se eksplozija. Most na Savi bio je srušen i uništen.

Mislili da je to bilo od 10 do 14 aprila 1941 godine, glavnom cestom Banja Luka Ros. Građanska išle su prema Banja Luci njemačke jedinice.

Pod jesen 1941 godine formirane su Pozadinske Vete.. Na čelu Vete kao komandir (u Mašićima) bio je Topić Mijailo, a vodnici u vodova: Radunilo Birko, I Vođa, Djukić Vid, II vođa u Vijeću sam vođu bio i ja Vujo Topić je imao lovačku pušku i često se nalazio na takvom tom frontu koji se protezao kroz zasecke Ogorine, od Elez zagića do Vilusa, odnosno on je na tom terenu obilazio stražarska mjesta. Tako je to bilo do 15 marta 1942 godine, kada je počela ofanziva na Kozaru i tada smo se povukli za Kozaru.

U Kozari smo bili u obruču, a svaki put kada bih sreo Vuju on bi mi pričao kako Sovjetski Savez napreduje i da će Rusija pobijediti dok samo zazimi i da se to neće dugo zadržati.

Julia mjeseca 1942 godine bili smo zarobljeni i oterani u logor Stara Građanska. U logoru je bilo na hiljade ljudi, žena i djece. Ustaše, su počele prozivati viđenije ljude. Kada koga prozovu, on se odazove, odvedu ga i više se ne vrati. Nas par Mašićana smo sjedili u jednoj grupi, jedan do drugoga i sa nama i Vujo. Tada su počeli prozivati i Vuju Topića. Ja sam gledao predase u zemlju,

a tako i ostali. Kada je ustala upitao drugi put: Da li ko poznaje Vuju?, kada je Vujo ustao i rekao: Ljudi ja poznajem Vuju, ali ga ne vidim. Ustale su ga tada prozvale da ide sa njima kroz narod da pronajde Vuju Topića. Tako su ga tražili izvjesno vrijeme i nisu ga pronašli. Kada su vidili "da ga nema", onda je jedan ustaša (od dvojice koji su išli sa njim) osmotrio ga i opesovao mu naj-
 jku cipaku, a drugi ga udario nogom u zadnjicu i poslali na nazad odakle je došao i tako se Vujo vratio živ. Kada se vratio ja ga pi-
 pih šta bi se tokom? A on odgovori, dobio sam džemper i nogu u gu-
 zicu. Pitala sam ga, a on odgovara: Zato što nisam mogao naći Vuju
 Topića, a vjeruj meni, ako ga nađem odmah ću ga prijaviti, jer
 ja neću da stradati zbog Vuje. Kasnije pola sata mi je na uvo šapa-
 nuo: ovo sam ti rekao radi špijunaže. Špijuniraju nas hoće što govo-
 ri. Za to ti savjetujem da šutiš. Nakon 10 do 11 dana nas je pos-
 trejile. i odabirale mlađe i zdravije.

U sesterica u redu, skoro trčevir korakom kolona je krenula u Okučane, gdje su čekali stožni vagoni. Tu nas je potrpalo po 80 ljudi u jedan vagon. Napominjem da za tih 10 do 11 dana koliko smo proveli u logoru Stara Gradiska nismo primili nikakve hrane. Nas nekoliko lizali su kukuruzno brašno koje je imao u torbi moj otac i i kosta šmirid. Jednoga dana nas je uteralo u kulu, koliko je na-
 moglo stati, pošto nas je tuklo i nagonilo u kulu kao stoku. Na
 jednim vratima čelije ušerilo me je ustaša kundakom od palke, tako
 su me drugovi uvuk i unutra bez svijesti. Kada sam došao soti nas
 šao sam se u sanon krugu. Ko me je tu vratio meni nije poznato i
 kako smo dobjeli napolje. Otac mi je rekao da su me izveli on i
 drugovi između sebe...

Kada su počeli odabiranje mlađih i zdravijih, bila je tu i neka njenaška komisija i te uputili u Okučane na utovar. Tamo sport je krenuo u Sisak. Kada smo stigli u Sisak tu je oformljena kuhinja koja je kovala kukuruznu juhu ili grahovu juhu dva puta na dan. Pošto smo bili izmučeni od gladi u tom dvorištu Tvornice stakla, bilo je trave pa smo svu travu poćupali i pojeli. Uz je-
 dan zid bio je bršljan. I on je pojeđen koliko se moglo dohvatiti rukom. Jedali smo od gladi. Prvo nismo ništa radili. Kasnije su p-
 pojačali hranu. Kovalo je 6 vožihah kasana isto juhu i tada smo išli pred komisiju davati podatke (Ime, prezime, očevo ime, odakle si) i onda smo čekali proputnice sa slikom. Prilikom slikanja za proputnicu kako su je zvali slikali su po dva čovjeka odjednom,

samo rastavljeni, otkužani jedan od drugog. Ja sam se slikao sa Ilijom Vidovićem iz Mašića, pa sam malo zakasnio na kazan. Došao sam sa porcijom do kuvara i on mi je dao pola kašike. Zamolio sam ga da mi uspe još. Tada je prišao ustaša i rekao je da ti dati koliko trebaš i počeo me udarati i šamarati, tako da se i ono usuto promulo i još moja dva zuba izbijena. Naručio mi je da mjese sjeđenim uza zid i ja sam sjeo i tu ostao do večeri. Tada je prišao Vujo i pošao me, a do tada ga nisam vidio u Sisku i rekao mi je da on sutra odlazi da je tako šao. Kada je otputovao meni nije poznato, nisam vidio, jer onako premlaćen sam ležao na zemlji, sve dok nisam nanovo prehodao i vodio računa da što manje dobijam batina. Kada se navršilo 21 dan i nas je krenulo preko Siskreba, Marikora, Kince i Mitigladopjeli smo u Sudete kod Bilina u logor 10.

U Bilin smo stigli poslije podne, dana i datuma se ne sjećam. Tu su nas razmjestili po barakama. Po viđenju bilo nas je dosta poznatih, kada su nas dotjerali. Ali, nismo smijali razgovarati, nego kad u pokretu kada nas gona, mi smo se poznati zbijali u grupe, da budemo jedan pored drugoga. Tako su nas smjestili u baraku 4 soba 2, nas 18 drugova: Perić Milan i Stojan, Miladinović Dragan, Kosić Dragan, Radunilo Mirko i Dušan, Djukić Vid, Kojić Tede, Stanić Jovan, svi iz sela Mašića, pa se zvala Mašićka baraka, te Milan Pečanac i Grgić Dragoja iz Miljevića, Mile Bavrijić, Zivko i Vaso Novaković rođjenka braće iz Grbavaca, Luka Erceg, Vicanović Slavo, Perić Ostoja iz Romanovaca i Milan Vrančić iz Mašića. U drugom redu baraka bio je Krunić Dragoja i Rajko iz Mašića, te Kosić Mislav da mu je bilo ime Momir, Božić Slavko, Vilendić Jovan i Dimitrija, pa Topić Vujo i da ne nabrajam sve ostale. Tako je bilo prva noć i dobili smo elanarice, punjene sa djeljom (piljevinom) od drveta i dvoepratne krevete i po deke. Morali smo praviti krevete tako da smo legli pred zoru. Ustajanje je bilo rano, u 5 sati, umiti se. Kupatilo je bilo na sred kruga, a do njega je bila baraka sa kenu. Za doručak smo dobili crnu kafu (neznani od čega je) pola litra, bez šećera i bez hljeba.

Oplo logora bila je visoka teraba, a do tarabac-ograda bili su iskopani rovovi na cik, oak. Pošto prvi dan nismo bili rasporodjeni u rudnike, naterali su nas da kupimo kamanje u onim rovovima. Kupili smo u stare kante i veće kutije od konzervi, a nijemci hodaju i nadgledaju, viču nam banditi. Moj otac je htio zapaliti cigaretu, pa je motao u novine, a ledja mu je prišao nijemac i udario ga nogom u ledja. Ovaj put me i brzo ustane, a

Nijemac i udario ga nogom u leđa, ovaj padne i brzo ustane, a Nijemac ga iskvari, tada otac htjede da bježi preko rova i padne u rov, a Švabo na njega pa udri. Tada meni priđe Vujo Topić i kaže: Što ukupiš to prospi oko sebe i opet kupi objerutke. Tada ćeš biti najbolji. Evo ovako. I ono što je ukupio kanenę prosu, samo da ne vide Nijemci i kupi obara rukana. Kada su oca vratili da kupi nanovo, onda pohvali Vuju kako kupi obara rukana, a on drži kanta jednom, a jednom rukom kupi avinja banitska vikao je Švabo. U tom času naredjen je Žbar, svako pred svojom barakom i onda su došli predradnici predusmaši, uzimali sebi radnike i odmah na posao neki, a nekiutra rano.

Sam su stražarno sprovođili na posao i nazad, tako 6 mjeseci, a kasnije smo išli sami na posao. Što se tiče hrane bila je vrlo slaba: 0,12 kg hljeba, juha i 3 kuhana krompira na 24 sata, plus doručak, samo kafa ili čaj bez hljeba, a isto tako uveče, dok su u zatvorenim zidnicima imali 0,35 hljeba na 24 sata, plus za večeru kafa ili čaj 1/4 litra.

Vujo Topić i ja se nismo vidjeli, jer nismo radili zajedno. Ja sam radio u Rudniku uglja Ludvig, pa sam kasnije premešten na Rudnik Patrijarh. Do premeštanja je došlo zbog toga, kada sam radio na Lugviku bilo je teško utovarati uglj; lopatom sa Nijemcem koji radi na akord, pa sam jednom stao da mu odmahnem. U tom času je naišao kraj mene predradnik Nijemac i uzeo svoju lopatu da me udari. Kada sam to ugledao ja sam natienno pobjeo u lijevo, neznajući da lijeva obala gori. Bio je to sitni uglj svani "leš". Ja sam htio pobjeći na tu stranu i upadnem u vatru. Isgorjela mi je obala i noge se poplerile (plikovi) kada sam istrčao iz vatre. Nijemac je psuvao i naredio da me dvojica između sebe nose u logor i da se javim ljekaru logorskom. Kada sam došao u logor stari drugovi nisu mi dali da se javim ljekaru iz razloga toga, jer se prije 15 dana razbolio Nešić Monir (sin Stojanov) iz Mašića i javio se u ambulanta u logoru. Tako su ga tukli kao bandita, a ne liječili i onda ga spremili u bolnicu u Daku. Drugi ili treći dan je umro. Tako je i sahranjen. Štog toga sam se jaxi nista ni javio sa ljekarska pomoć, već su me drugovi nosili na posao i sa posla i radili i sa mnom i sa soba. Sve što sam dobijao sledovanja cigarete morao sam davati predradniku da me ne prijavi.

Kada sam mogao sam hodati onda me je predradnik prekomando-

vao u drugi rudnik zvani Patrija koji je bio udaljen od toga rudnika oko 2 kilometra. Zajedno saznano prebačeni su u isti rudnik: Milan Vranić, Milan Pečunac, Rajko Krunić Mirko Redušilo, Dragoja Grgić, svi iz Bašića, osim dvojice koji su bili iz Miljevića. Nakon povratka iz rudnika Patrija sreo sam Vuju Topića. I on se vraćao sa posla, pozdravili smo se i poljubili i otišli skupa u kupatilo, gdje smo se skupa prali. Pričao mi je da radi 201 metar ispodzemlja pod zemljom i da se njegov rudnik zove Henloj. Svaki dan ^{kaže} nekako pogine i svaki dan na tvornici rudnika visi crna zastava. Dalje mi je pričao da je vrlo teško raditi i vrlo opasno. Pričao mi je još da će Njemačka izgubiti rat i to uskoro, pa mi je pričao kako treba što manje raditi i sabotirati, da se i tim pomaže u brzo okončanje rata na štetu Njemačke.

Dolazio je Vujo Topić i u Bašićku baraku i pričao kako će uskoro biti sa savezničkim pobijediti Hitlerovu Njemačku i da će to biti slotađni. Išao je po litavom logoru to pričati. Bilo je to 1943 godine. To je doznao naš tumač Rakoš, čeh po narodnosti, ali naš Jugoslovenski. Služio je u bivšoj Jugoslovenskoj vojsci, u gardi. Kako je došao ovako nazna na tumača, to mi nije poznato. Govorio je perfektno srpskohrvatski. Vuji Topiću je rekao kako je prijavljen komadantu logora i da je njega komadant pozvao i raspitivao se za Vuju i da mu dostavi Vujine podatke i da Vujo odmah h dođe. Bilo je to oko jedan sat poslije podne kada je Rakoš našao Vuju i doslovce mu rekao da odmah bježi glavom bez obzira ili će biti likvidiran (stroljan), a on će kazniti komadantu logora da je na drugoj strani, da radi od 2 do 10 noću, pa će sutra dostaviti sve tražene podatke. Vujo se do zračka sakrio, a uveče se došao pozdraviti u Bašićku sobu, a vrata rekao dobra veče i zbogom do viđanja na Kosari.

Bilo je oko 7,30 sati navečer, kada je Vujo rekao da odlazi. Drugovi su pitali kuda i kakim što je poludio. Odgovorio je da je tužen i da mora odmah ići, pa se sa svakim napose pozdravio. Išlo je rukom na leđima. Neko mu je dao svoju porciju hljeba, neko 3 do 4 kuvana krompira tako da se snabdio sa hranom. ^{400 denara.} Dali su i novaca, neko 5 maraka, neko 10, neko 15, a ja sam imao 24 marke i sve sam dao Vuji. Kupio je sobi istog momenta šešir od Vilendešića Jovana za 12 maraka, pa na polasku rekao: "Upamtioš svake kada je Vujo otišao".

Izvan naše ograde kojom je bio ograđen logor sa zapadne strane bila je jedna baraka dugačka 60 metara, a široka 12 do 15 m. Iznos sredina barake bio je hodnik po dužini, a lijevo i desno su bile duplin krevetina i ormarica. Na svakom krevetu su bile slamarice pune lješje (valasike) od drveta, na kojima se ležalo. Pola barake je bilo naseljeno sa Židima iz protektorata Čehoslovačke, a polovina je bilo nenaseljeno, ali pripremljeno za naseljavanje. Nakon 15 do 20 minuta oglasila se logorska zabuna. Kada smo istrčali vani vidjeli smo da gori Česka baraka, koja je bila udaljena od naše barake do 40 metara. Vatra je usimala sa ne, sve veća i veća. Inače li smo ~~našim pokušajima da se vatra ugasi~~ van kruga da bi pomogli gasiti, ali se nije moglo ni blizu prići. Baraka je gorila kao bačva benzina. Plamen je bio visok li se do neba. Stajao sam tako i gledao, kad me neko zove "Šemso", ja se obazrem kad me zove Vujo. Pritrčim Vuju, a on meni kaže: fino gori. Nek te bude sa uspomena i rpuši ruke prema vatri pa ih okreće i kaže: "To Van je sa uspomenu od Vuje.

Nekad sam Vuji: Ejeki, boga ti tvoga dok te nisu uhvatili i on se okreću predje preko pruge i ode na željezničku stanicu. Mene su u logoru oko 3 godine zvali "Šemso", a taj su mi načinak dali logoraši radi neke djevojke muslimanke koja se zvala Šemsa i ostale tako šitavo vrijeme među kojima drugih, pa i danas neko od logoraša kada se sretnemo kaže mi "Zdravo Šemso".

Tako sam se je rastao od mog dobrog druga Vuje Topića i nisam bio sa njega dok nisam došao kući. U junu 1945 godine došao je Vujo meni kući, pozdravili smo se i razgovarali o svemu pa i njegovom bježenju iz Hrvatske. Pitao sam ga kako zapali baraku, našta je on odgovorio "Unišao sam sam na ulaz kada i ostali i stisao u dvije sobe sa naseljene i zapalio sa čas po dvije slamarice i izišao kad sam i ušao. Gori brate ko benzin". Je me kašao da je brzo izgorelo i došli vatrogasci i samo pojevažu vodom naše barake, a oni nisu ni gasili. Pitao sam ga kako je prošao u putu a on veli dobro. "Prebacio sam se do Beča i tu sam morao ostati nekolike dana dok nisam dobio vezu i papire. Kad sam dobio papire fino se spremin. Uzmem torbu i stavim dva kilepa, babicu i oštrilo u sjednom u voz za Zagreb. Voz ide dalje i kad je krenuo idu u kontrolu dvojica ustaša i pitaju mene šta imaš šta imaš u torbi. Ja pokašem i oni me pitaju, šta je to. Alat kašao im, kakav alat? Za koga otkivati kad

kosir, odoh na kosidbu. Jedan navuče kade pokosio ja tebe, pa
 neđen koroti kositi, a onaj drugi kuče :Fusti budala kraju, zar
 ti nije dosadilo ubijanje pakotnih, što ti je stalo do budale.
 Vidiš da glave vresaju, a on traži da kosi, vidiš da je budala,
 idemo". I tako odoše , a ja do polovine Slavonije i izidjem iz
 vosa i polako noću do Save vođe, predjem Savu sa lancem i pre-
 djem u Bosnu. Banja oslikisan, a noću putuj i tako isto noću
 dođem kući, pa onda u Kozaru i dalje na posao. Evo kako vidiš
 dočekamo eloboda, šivi i zdravi za kojim smo toliko žeznuli".
 Tako završi svoju priču Vujo, o svoze bjegstva iz logora i po-
 novnos dolazku u Kozaru.

Našioi decembra 1997 godine

Stoko Merić

Stoko Merić, pensioner

V U K O M I R T O P I Ć V U J O
u sjećanjima drugova i saboraca

Dušan Vidović Dule: Od Lijevča do Kozare

Knjiga 2. strana 579....."Pošto je Dragoljub Vidović otišao u partizane u selima je ostao Radovan Vulin. On je u dijelu Lijevča polja stožer tajne organizacije.(U Bosanskoj Gradici djelovala je druga grupa). Oko Radovana Vulina okupljaju se Radovan Makić iz Romanovaca, đjak učiteljske škole, Smilja Radonjić i njen brat Mićo Radonjić iz Kukulja, Momčilo Šušnjar iz Karajzovaca, Djuradj Pavić (Vaso A") iz Kočićeva, U Mašićima su Branko Vidović, Vujo Topić i Dule Vidović. Radovan je u svakom selu imao svoga čovjeka na koga se oslanjao i preko koga je djelovao"

Strana 581....." U našem selu Mašićima krajem decembra 1941. zapaljena je osnovna škola, da je nebi neprijatelj koristio za stvaranje uporišta.

U istom mjesecu izabran je prvi Narodnooslobodilački odbor u Mašićima. Za pretsjednika je izabran Mihajlo Topić, članovi odbora su: Branko Vidović, Mihajlo Bjelajac, VUJO TOPIĆ. Bilo ih je još. Zajedno smo pružali pomoć sirotinji, prikupljali hranu za partizane, organizovali pozadinsku čet, sjekli drva za partizanske porodice i za sirotinju".....

Miće Radonjić: Ilegalci Lijevča polja

Knjiga 2. strana 747...."U Lijevču polju otvoreno je mnogo ilegalnih punktova, preko kojih je banjalučka partijska organizacija održavala stalne veze sa ustanicima ~~na~~ Kozaru i sa srednjom Bosnom. Veoma značajan punkt je u Laktašima. Odatle je kanal išao za Kozaru preko kuća: Milana Momića i Milana Grujića iz Laktaša, Uroša Suručića iz Riječana, Rade Krivokuće iz Krneta, Milana i Slavka Nježića iz Romanovaca, VUJE TOPIĆA injegove sestre Dese iz Mašića, Ostoje Šinika iz Jazovca, Luke Slijepčevića iz Turjaka i Djoke Šmitrana iz Grbavaca (odatle dalje ka Kozarskom odred).....

Desa Topić Malbašić: Kozarske žene i djeca

Knjiga 3. str. 595

"Početkom oktobra 1941 godine na putu sa Kozare u Crnovrški odred stigli su u našu kuću drugovi: Josip Mažar Šoša, Vladimir Nemet (Braco Kozarčanin), Ratko Vujović Čoče, Ilija Stojanović i još dva druga. Neprijatelj je često krstarilo oko naših kuća i oni nisu mogli da se duže zadrže. Uz večeru se razgovaralo o NOB-i, o komunistima i o tome šta bi trebalo učiniti u našim selima za uspješno otpočinjanje borbe. Dok su se oni nalazili u kući članovi naše porodice su stražarili. Stoja i Anka Topić bile su napolju neprestano.

Ove drugove odveo je VUJO TOPIĆ u Romanovce do kuće Slavka Nježića. Veza je bila strogo konspirativna i za nju nisu smjeli znati suseljnici. Preko nje su prenošeni leci i drugo. "Borbu" sam tada prvi put vidjela i pročitala.".....

Na strani 597..... Za odbornike u Mašićima tada su izabrani: Branko Vidović, Vaso Kutlača, VUJO TOPIĆ, Rade Raković i još neki"

Steven Matavulj: Ilegalni rad u Lijevču polju i održavanje veza sa Kozarom poslije ofanzive

Knjiga 4 strana 289....." U Grbavcima i okolnim selima bilo je više punktova na koje smo se još u jesen 1941. godine oslanjali preko njih prikupljali hranu, oružje i dobivali obavještenja o neprijatelju. Naši aktivisti u ovim selima su bili: Mihajlo Šestić, Lazar Popović, Djoko Matavulj, Jovo Todić, Ostoja Šinik, VUJO TOPIĆ i drugi".....

Mira Šinik Stankov: Omladina bosanskogradiškog sreza 1943 i i prvoj polovini 1944. godine.

Knjiga 5. strana 468 "Moj otac je još od jeseni 1941. godine služio ovdje kao veza između Lijevča i Kozare. U septembru 1941. dolazio je i Vladimir Nemet zvan ^{formirao} Braco Kozarčanin, je tada i Skojevski aktiv čiji sam bila sekretar. Još u septembru 1941. povezao se sa VUJOM TOPIĆEM i Nježićima u Romanovcima i dalje preko ceste Bosanska Gradiška-Banja Luka. Braco je u to vrijeme radio politički na ovom terenu".....

Na str. 469..... Preko naše veze prenošen je i razni materijal kao list "Borba" koji je štampan u Užicu. VUJO TOPIĆ i moj otac vukli su vreće materijala i novina, gore na vezu prema Kozari.

Preko njih je jedne noći iz Kozare za Crni Vrh otišla grupa boraca. Tu su bili pored Vladimira Memeta, Josip Mažar Šoba, Ratko Vujović Čoče, Ilija Stojanović i Duško Bojanić, Duško Bojanić i Ilija Stojanović ostali su u Šapi sve do četničkih pučeva u proljeće 1942. godine?.....

Banja Luka, maja 1988. godine,

Izbor teksta i prepis

Branka Kalabica

Izvod iz časopisa

"N O V I Ž I V O T" ZAGREB

Knjiga X str.31/1934 ... NOVO DRUŠTVO U TURJAKU

18 februara o.g. osnovano je u Turjaku (Vrbaska banovina) novo društvo trezvenosti sa 15 članova inicijativom vrijednog člana brata Vase Stanišljevića opš. bilježnika. U Upravni odbor kome je pretsjednik brat DJuradj T. Medić, ušla su braća: Vaso i Mile Stanišljavić, Lazar Laloš, Dušan Stojnić, kao i zamjenici: Miloš Dakić, DJuradj Bojanić, i Savo Stanišljević.

U Nadzorni odbor izabrani su: **VUKOMIR TOPIĆ**, Radomir Vilendečić i Dragan DJurdjević.

Izbor teksta i prepis:

Banja Luka, maja 1988.g.

Mara Kalabica

Napomena: Prema imenima izabranih članova može se zaključiti da je novo Društvo trezvenosti pored Turjaka obuhvatalo i neka okolna sela. Tako je među članovima Lazar Laloš i Miloš Dakić iz Jurkovice, Dragan DJurdjević iz Kijevaca, MUKOMIR TOPIĆ iz Mašića, Radomir Vilendečić iz Vilusa. (Stojnić i Stanišljevići su iz Turjaka).

Mara Kalabica

Molba Topić, Vukomira /Vuje/
zemljoradnika iz sela Mašića
srez Banja Luka.

PERSONALNOJ UPRAVI J.N.A.

BEOGRAD

putem Sreskog komiteta Banja Luka

Dragi drugovi,

Upoznat sam sa dopisom Sreskog komiteta, a u vezi ponovnog pokretanja za dodjelu "Spomenice 1941" onim drugovima koji imaju pravo na Spomenicu, a do danas je nisu dobili. Pošto se osjećam da sam i ja jedan od tih, to sam slobodan ponovo pokrenuti moje pitanje.

Ukratko ću Vas upoznati kako se ta stvar odvijala još od 1945 godine.

Upitnik za Spomenicu popunio sam 1945 godine i sa svim mojim podacima i dokumentima uputio Maslovu putem Sreskog komiteta u Bos.Gradišci. Pošto do 1952 godine nisam dobio nikakovo rješenje ponovo sam pokrenuo tražeći razlog zašto mi se do tada nije ništa odgovorilo. Sreski komitet SK u Bos.Gradišci dao mi je tada obrazloženje za ponovno pokretanje i svoje mišljenje da imam pravo na Spomenicu 1941 g. i da ponovno dostavim Personalnoj upravi JNA u Beograd što sam i učinio. 1954 godine obavješten sam preko Vojnog otdjeka u Bos.Gradišci t.j. saopšteno mi je da imam pravo na Spomenicu a da je već bilo obustavljeno izdavanje Spomenica bilo kome, te prema tome do danas nisam ni poduzimao nikakove mjere kako bi se riješilo moje pitanje.

Da imam pravo na Spomenicu dali su mi izjavu slijedeći drugovi: General JNA Ratko Vujević /zv.Čoča/ sada u Beogradu, major JNA Bokan Pero također sada u Beogradu, Dragojević Đorđe, zemljoradnik iz sela Mašića i Pero Tatić sva četiri druga nosioci Partizanske spomenice od 1941 godine. Također su za mene dali izjavu kapetan JNA drug Vilenčić Ostoja i kapetan Jotić Radovan, koji se također nalaze na dužnosti u Beogradu, koji me vrlo dobro poznaju iako nisu nosioci Spomenice. Za moje držanje i boravak u logoru dali su mi izjavu drug Makić Radovan, sada član Sreskog komiteta u Banja Luci i Berić Stoko zemljoradnik u Mašićima. Obadviije izjave date su meni u prilog.

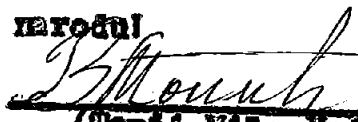
Napominjem da sam član SK, član Upravnog odbora zemlj. zadruga, te čl. SSHNJ, u mom selu.

Na kraju molim Sreski komitet SK u Banja Luci da razmotri moj slučaj i donese pravednu odluku, a uvid u moja dokumenta koja se nalaze u personalnoj upravi JNA u Beogradu najbolje će dokazati da li imam pravo na Spomenicu ili nemam.

Ostajem u nađu da će se udovoljiti mojoj molbi, sa drugarskim pozdravom

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Banja Luka, 5.IV.1957 god.

Topić, Mile Vujo/
zemljoradnik iz sela Maš
ića srez B.Luka.